

בס"ד, תמוז תשפ"א

דבר תורה לפרשת קורח – הרב יובל שרלו

איך טוב להתחיל בשעה שמבקשים שהמחלוקת תהיה אכן לשם שמיים?

ראשית, להיכנס פנימה. להתבונן על עצמנו. לנקות את המניעים המסנוורים אותנו, ומסיטים אותנו מבקשת האמת אל תאוות הניצוח, ומהצורך האמיתי בבירור הסוגיה אל ניצול ההזדמנות להשיג מטרות אחרות. להמשיך ולהתבונן פנימה, ולחיות בתודעה עצמית שללא יוצא מהכלל – לעולם אין האמת כולה מצויה במקום אחד. להכיר בכך שגם אנחנו גילוי חלקי, אפשר שחשוב יותר ואפשר שמרכזי יותר, אך עדיין חלקי; לשמוח על כך שיש לנו הזדמנות לשמוע אפשרויות נוספות, לצאת מהקופסה בה אנו טמונים; להבין כי ההגבלה של הדעות שלנו עצמנו בהתנגשות עם דעות אחרות – משרתת את מה שאנו מאמינים בו, ומצילה מקיצוניות שיש בה מארה; ובד בבד, לא ליפול למה שכינה רבינו הגדול, הראי"ה קוק זצ"ל, "הסבלנות הקרה", ולעמדה נפשית כי אין שום משמעות יותר לחילוקי הדעות והאמונות, ולניסיונות לכוון את המציאות בדרך מסוימת. כל אלה הם עבודה פנימית המכשירה את הנפש לברכה הנוצרת מכך שלא כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים.

ואז להתבונן החוצה. ללמוד ממעשיהם של גדולינו, בית הלל, שהקדימו דברי בית שמאי לדבריהם, ודייקו בהם לפני שטענו את טענותיהם. ההתבוננות הזו היא חיונית, בין בשל בקשת האמת – שהלוא אין טעם להציג את עמדת השני בצורה מעוותת, ולחלוק עליה, שכן מלבד העובדה שמדובר במעשה שקרי, עוד הוא ממוטט את כל הערך המהותי שיש במחלוקת; בין בשל העובדה שזהו מעשה פוגעני מאוד ב"בין אדם לחבירו": עולמו של האדם העומד מולינו חשוב לנו, ובשעה שאנו לא מקשיבים לדבריו ומנסים להבין אותם לעומק אנו נועצים בו חרב פיפיות, ופוגעים בעולמו.

לא זו בלבד, אלא שהקדמת דברי אחרים לדברינו מאפשרת לנו עצמנו לבחון את עצמנו, לבטל את מה שראוי לבטל בשל הצדק של דברי אחרים; להעצים את מה שנכון בתוכנו לאחר שבחנו את דברי החולקים עלינו, ודווקא התחזקנו בעמדותינו; ובעיקר – לנסות להצמיח "כתוב שלישי", שיאפשר לקחת את המיטב מכל העולמות, ולהתחדש במפתח שיש בו כדי ליישם את התנועות השונות. ושוב, אין מדובר בבינוניות מתמדת של "גם הרבנית צודקת", אלא במאמץ עמוק שעיקרו התרחקות מעמדה בינארית, המסוגלת רק לשלול באופן מלא או לקבל באופן מלא, והאדרת מקומה של העולם הרוחני התר אחרי העושר המתמיד, שיש בכוחו להכניס תנאים מגוונים, שמשפיעים על נכונותה של עמדה מסוימת בתנאים מסוימים, ושל החולקת עליה בתנאים אחרים.

אלה תהליכים פנימיים שטוב לנו כי ישררו בתוכנו. וכשאנו פותחים במחלוקת – יש כללי דיבור, והימנעות מפגיעות אישיות, ואיסורי הלבנת פנים, ודיוק בהתרחקות מן השקר, ועוד ועוד. אולם כל אלה חייבים לנבוע מאותה תפישה עצמית פנימית המכריעה שגם אנחנו חלקיים, ובלי לשלול את ההכרה שיש חלקים עוצמתיים יותר ויש שפחות, שהיא ההכרה המחוללת את המחלוקת – האמת בכללה מתבארת מהתמונה הכללית, שהיא יסודה של מחלוקת לשם שמיים.